

GRISHAVERSE

TIEN KOSTÍ

LEIGH BARDUGO

TIĚŇ
KOSTÍ

LEIGH BARDUGO

Je autorka týchto kníh:

séria *Vrania šestka*

VRANIA ŠESTKA

KRÁLOVSTVO PODVODNÍKOV

séria *Griša*

TIEŇ KOSTÍ

ZAJATIE BÚRKY

POVSTANIE NIČOTY

LEIGH BARDUGO

TIĚŇ KOSTÍ

Preložila Ivana Cingelová

slovar

SHADOW AND BONE, copyright © 2012 by Leigh Bardugo
Grishaverse logo and Grishaverse monogram used on cover and
spine with permission. ™ and © 2017 Leigh Bardugo
All rights reserved
Map copyright © Keith Thompson 2012
Translation © Ivana Cingelová 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2019

ISBN 978-80-556-4194-2

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z anglického originálu

Leigh Bardugo – Shadow and Bone Trilogy, Book 1: Shadow and Bone,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Orion Children's Books,
An imprint of Hachette Children's Group, London 2018,
preložila Ivana Cingelová.

Produkcia Dana Klimová

Editorka Dana Brežňanová

Vydalo Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava v roku 2019.

Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.sk

Cena uvedená na obálke knihy je nezáväzným
odporúčaním pre konečných predajcov.

Starému otcovi:

Klam mi.

GRIŠE

vojaci Druhej armády
majstri malej vedy

KORPORALNÍCI
(RÁD ŽIVÝCH A MŔTVÝCH)

lámači
liečitelia

ĚTERALNÍCI
(RÁD PRIVOLÁVAČOV)

búrnici
plamenníci
prúdnici

MATERIALNÍCI
(RÁD FABRIKÁTOROV)

tepci
alchými

★ DIERHOLM

PEMORE

NOVOKRIBRSK

KRIBRSK

OS KERVO

PRAVÉ
MORE

Map illustration by Keith Thompson

1
2
3
†

FJERDA

PERMAFROST

ČERMAST

SIBEJA

PETRAZOI

RJEVOST

RAVKA

BALAKIREV

VY

★ OS ALTA

POLIZPAJA

SIKURZOI

ŠU HAN

5

10

15

20

PREDTÝM

Sluhovia ich volali *malenčki*, malí duchovia, pretože boli najmenší a najmladší, túlili sa po vojvodovom dome ako uchichotané strašidlá, lietali dnu a von z izieb, skrývali sa v skriniach, skadiaľ počúvali cudzie rozhovory, či potajomky kradli z kuchyne posledné letné broskyne.

Chlapec a dievča dorazili s odstupom niekoľkých týždňov, ďalšie dve siroty z pohraničných vojen, ufúľaní utečenci zachránení z trosiek vzdialených miest, ktorých priviedli do vojvodovho sídla, kde sa mali naučiť čítať a písať a priučiť sa remeslu. Chlapec bol nízky a územčistý, hanblivý, no ustavične s úsmevom na perách. Dievča bolo iné a vedelo to.

Keď sa raz chúlilo v kuchynskej skrini a počúvalo dopelácke klebety, začulo, ako vojvodova gazdiná, Ana Kuja, povedala: „Aká je len škaredá. Takto by deti nemali vyzerať. Je bledá a trpká ako pohár skysnutého mlieka.“

„A taká chudá!“ odvetila kuchárka. „Nikdy nezje celú večeru.“

Chlapec, ktorý sa krčil pri dievčati, sa k nemu otočil a zašepkal: „Prečo neješ?“

„Lebo všetko, čo navarí, chutí ako blato.“

„Mne to chutí.“

„Ty zješ všetko.“

Znova natrčili uši k medzierke vo dverách.

Chlapec o chvíľu šeptom dodal: „Podľa mňa nie si škaredá.“

„Psst,“ zasyčalo dievča. No pod rúškom tmavých tieňov skrinky sa usmialo.

V lete pretrpeli dlhé hodiny domácich prác, po ktorých nasledovali ešte dlhšie hodiny vyučovania v dusných triedach. Keď sa teplo už nedalo vydržať, ušli do lesa hľadať vtáčie hniezda alebo si zaplávať v plytkom kalnom potoku, alebo preležali celé hodiny na svojej lúke a sledovali, ako nad nimi pomaly prechádza slnko, plánovali, kde si postavia mliečnu farmu a či budú mať dve alebo tri biele kravy. Cez zimu vojvoda odchádzal do mestského sídla v Os Alte, a čím boli dni kratšie a chladnejšie, tým menej dbali učitelia na svoje povinnosti a radšej posedávali pri ohni, hrali karty alebo pili kvas. Staršie deti, ktoré sa vnútri nudili, vtedy častovali ostatné buchnátmi oveľa pravidelnejšie. Takže sa chlapec a dievča skrývali v nepoužívaných miestnostiach, robili divadlo pre myši a snažili sa zahriať.

V deň, keď prišli grišskí obhliadači, sedeli chlapec s dievčaťom na parapete zaprášenej izby na poschodí a dúfali, že zazrú poštový koč. Namiesto toho však videli, ako cez bielu kamennú bránu mieria na dvor sane, trojka ťahaná troma čiernymi koňmi. Sledovali, ako ticho kľže po snehu k vojvodovým predným dverám.

Vynorili sa z nej tri postavy s elegantnými kožušínovými čapicami a v ťažkých vlnených keftách: jedna v karmínovo-červenej, jedna v tmavomodrej a jedna v sýtej fialovej.

„Griše!“ šeplo dievča.

„Rýchlo!“ zvolal chlapec.

V momente skopli topánky a nehlučne vystrelili po chodbe, prekĺzli cez prázdny hudobný salónik a vrhli sa za stĺp v galérii nad salónom, v ktorom Ana Kuja s obľubou prijímala hostí.

Ana Kuja tam už bola, v čiernych šatách pôsobila ako vták, a nalievala zo samovaru čaj, pričom jej na páse štrngala veľká kľúčenka.

„Takže tento rok máte len dvoch?“ ozval sa tichý ženský hlas.

Cez zábradlie na balkóne hľadeli do miestnosti pod sebou. Dve z griš sedeli pri ohni: šarmantný muž v modrom a žena v červenom, ktorá pôsobila povýšeneckým, noblesným dojmom. Tretia griša, mladý svetlovlasý muž si preťahoval nohy pri chôdzi po miestnosti.

„Áno,“ odvetila Ana Kuja. „Chlapec a dievča, naši úplne najmladší. Domnievame sa, že obaja majú niečo okolo osem.“

„Domnievate?“ spýtal sa muž v modrom.

„Keď sú rodičia mŕtvi...“

„Rozumieme,“ povedala žena. „Prirodzene, že máme vaše zariadenie vo veľkej úcte. Kiežby sa o bežný ľud zaujímalo viac šľachticov.“

„Náš vojvoda je vskutku veľkorysý muž,“ odvetila Ana Kuja.

Chlapec a dievča na seba na balkóne vážne pozreli a prikývli. Ich mecenaš, vojvoda Keramsov, bol vychýrený vojno-

vý hrdina a priateľ ľudu. Keď sa vrátil z prednej línie, zriadil vo svojom sídle sirotinec a domov pre vojnové vdovy. Vra-
veli im, aby sa zaňho každý večer modlili.

„A teda aké tie deti sú?“ spýtala sa žena.

„Dievča vie pomerne pekne kresliť. Chlapec sa cíti najviac doma na lúke a v lesoch.“

„Ale aké sú?“ zopakovala žena.

Ana Kuja zovrela vysušené pery. „Aké sú? Sú neposluš-
né, tvrdohlavé, až príliš naviazané jeden na druhého. Sú...“

„Sú tu a počúvajú každé naše slovo,“ prerušil ju muž vo
fialovom.

Chlapcom a dievčaťom od prekvapenia myklo. Hľadel
rovno na ich skrýšu. Skrčili sa za stĺp, ale bolo príliš nes-
skoro.

Hlas Any Kuje po nich šľahol ako bič. „Alina Starková!
Maljen Oretsev! Okamžite sem!“

Alina a Mal zdráhavo zišli dole úzkym točitým schodis-
kom na konci galérie. Keď dorazili na spodok, žena v červe-
nom vstala z kresla a naznačila im, aby podišli bližšie.

„Viete, kto sme?“ spýtala sa. Vlasy mala sivé ako oceľ.
Tvár vráskavú, no krásnu.

„Čarodejníci!“ vyhrkol Mal.

„Čarodejníci?“ vyprskla žena. Otočila sa k Ane Kuji. „Tak
toto sa v tejto škole učí? Povery a lži?“

Ana Kuja sa od hanby začervenala. Žena v červenom sa
s planúcim pohľadom v tmavých očiach otočila späť k Ma-
lovi a Aline. „Nie sme čarodejníci. Sme majstri malej vedy.
Staráme sa, aby bola táto krajina a kráľovstvo v bezpečí.“

„Tak ako Prvá armáda,“ dodala Ana Kuja ticho, no napä-
tie v jej hlase sa nedalo prepočuť.

Žena v červenom stuhla, ale vzápätí jej dala za pravdu: „Tak ako Prvá armáda.“

Mladý muž vo fialovom sa usmial a klakol si pred deti. Mило sa im prihovoral: „Je to snáď mágia, keď listy zmenia farbu? Čo keď si škrabnete ruku a ona sa zahojí? A keď položíte na sporák hrniec s vodou a ona zovrie, je *to* snáď mágia?“

Mal s vypúlenými očami pokrútil hlavou.

No Alina sa zachmúrila a povedala: „Vodu môže dať zovrieť každý.“

Ana Kuja podráždene vzdychla, ale žena v červenom sa zasmiala.

„Máš úplnú pravdu. Vodu môže dať zovrieť každý. Ale nie každý sa môže stať majstrom malej vedy. To preto sme vás prišli podrobiť skúške.“ Otočila sa k Ane Kuji. „Nechajte nás osamote.“

„Počkajte!“ zvolal Mal. „Čo sa stane, ak sme griše? Čo s nami bude?“

Žena v červenom na nich zhora pozrela. „Ak je *jeden* z vás náhodou griša, tak to šťastné dieťa odvedieme do špeciálnej školy, kde sa griše učia narábať so svojim talentom.“

„Dostanete to najlepšie oblečenie, najlepšie jedlo, čokoľvek, po čom vám srdce túži,“ dodal muž vo fialovom. „Páčilo by sa vám to?“

„Je to najväčšia služba, akú môžete svojmu kráľovi preukázať,“ povedala Ana Kuja, ktorá stále postávala vo dverách.

„To je úplná pravda,“ súhlasila žena v červenom spokojne, očividne nebolo v jej záujme si s ňou robiť ďalej naprieky.

Chlapec a dievča pozreli jeden na druhého, a keďže im dospelí nevenovali pozornosť, nevideli, ako dievča natiahlo ruku a zovrelo chlapcovi dľaň, ani pohľad, ktorý medzi nimi

preblesol. Vojvoda by ho spoznal. Strávil dlhé roky na spustošených severných hraniciach pri nepretržite obliehaných dedinách, kde sa sedliakom nedostalo od kráľa či kohokoľvek iného pri boji veľkej pomoci. Videl bosú ženu, ktorá sa vo dverách nebojácne postavila radu bajonetov. Poznal pohľad človeka, ktorý bráni svoj domov len s kameňom v ruke.

Stála som na kraji cesty plnej ľudí, hľadela na zvlnené polia a opustené farmy v Tulsom údolí a prvýkrát videla Tieňovú trhlinu. Môj regiment bol dva týždne pochodu od vojenského tábora v Poliznaji a hrialo nás jesenné slnko, ale pri pohľade na mračno, ktoré sa na obzore rozprestieralo ako špinavá šmuha, som sa aj tak pod kabátom striasla.

Zozadu do mňa vrazilo silné plece. Zatackala som sa a takmer spadla tvárou dole na zablatenú cestu.

„Hej!“ zakričal vojak. „Dávaj pozor!“

„Prečo si ty nedávaš pozor na tie tučné nohy?“ odsekla som a potešilo ma, keď sa mu na širokej tvári rozhostilo prekvapenie. Ľudia, predovšetkým veľkí chlapi s veľkými puškami, nečakajú, že im bude odvrávať také nedochôdča ako ja. Vždy ich to zarazí, keď si to uvedomia.

Vojak sa však zo šoku čoskoro spamätal, prebodol ma pohľadom, napravil si batoh na chrbte a zmizol v karaváne koní, mužov, povozov a maringotiek, ktoré sa valili cez vrchol kopca do údolia pod nami.

Pridala som do kroku a snažila sa zorientovať v dave. Žltá vlajka kartografického stanu mi zmizla z dohľadu už pred niekoľkými hodinami a vedela som, že strašne zaostávam.

Cestou som vdychovala zelené a zlatisté vône jesenného lesa, cítila na chrbte jemný vánok. Šli sme po Vy, širokej ceste, ktorá kedysi viedla od Os Alty až po bohaté prístavné mestá na ravkanskom západnom pobreží. No to bolo pred Tieňovou trhlinou.

Niektko niekde v dave spieval. *Spieval? Čo za idiota si cestou k Trhline pospevuje?* Znova som vrhla pohľad na šmuhu na obzore a musela som potlačiť zimomriavky. Videla som Tieňovú trhlinu na mnohých mapách, čierny zárez, ktorý odrezal Ravke prístup k jej jedinému pobrežiu a uväznil ju vo vnútrozemí. Občas ju kreslili ako flak, inokedy ako prostý beztvary mrak. A na niektorých mapách vyzerala ako dlhé úzke jazero a bola označená svojím druhým menom, Nemore, ktoré malo vojakom a obchodníkom dodať odvalu, aby sa cez ňu nebáli prechádzať.

Odfrkla som si. Nejakého tučného obchodníka to možno oklamalo, ale mne to neprinášalo veľkú útechu. Jediné spojenie, ktoré mala Ravka s okolitým svetom – so zbraňami, s obchodom, s nádejou na prežitie –, ležalo za Trhlinou. Prechádzali sme cez ňu, pretože sme museli, pretože nám to bolo prikázané, ale to neznamenal, že sa mi to muselo páčiť.

Odtrhla som zrak od zlovestného mraku v diaľke a zadržala sa na zničené farmy v Tulskom údolí. Kedysi tu stálo niekoľko z najbohatších ravkanských sídiel. Jeden deň to bolo miesto, kde farmári pestovali plodiny a pásli ovce na zelených lúčach. Potom sa z ničoho nič objavila tmavá trhlina, ktorá rok čo rok rástla a hemžilo sa to v nej prišerami. Kam zmizli farmári, ich stáda, plodiny, domovy a rodiny, to nikto netuší.

Prestaň, rozkázala som si prisne. Iba si to zhoršuješ. Ľudia prechádzajú cez Trhlinu už roky... zvyčajne s obrovskými stratami, ale aj tak. Zhlboka som sa nadýchla, aby som našla stratenú rovnováhu.

„Žiadne odpadávanie v strede cesty,“ ozvalo sa mi kúsok od ucha a okolo pliec ma oblapila a stisla ťažká ruka. Zdvihla som zrak k Malovej známej tvári. Dorovnával so mnou krok s úsmevom v jasnomodrých očiach. „Poď,“ povedal. „Jedna noha za druhou. Vieš, ako sa to robí.“

„Kazíš mi plány.“

„Och, vážne?“

„Áno. Odpadnúť, nechať sa udupať a vyviaznuť z toho s ťažkými zraneniami po celom tele.“

„To znie ako geniálny plán.“

„No, ak ma príšerne zmrzačia, nebudem súca na cestu cez Trhlinu.“

Mal pomaly prikývol. „Chápem. Môžem ťa strčiť pod povoz, ak to pomôže.“

„Porozmýšľam nad tým,“ zašomrala som, ale aj tak sa mu podarilo zdvihnúť mi náladu. Či už som chcela, alebo nie, Mal to so mnou vedel. A nielen so mnou. Naokolo prešlo a zamávalo pekné svetlovlasé dievča, pričom hodilo na Mala cez plece zvodný pohľad.

„Ahoj, Ruby,“ zavolať. „Uvidíme sa neskôr?“

Ruby sa zachichotala a stratila sa v dave. Mal sa vyškieľal od ucha k uchu, až kým si nevšimol, ako gúľam očami.

„Čo je? Myslel som, že máš Ruby rada.“

„Prekvapivo si nemáme veľa čo povedať,“ odvetila som sucho. Ruby som vlastne mala rada – zo začiatku. Keď sme s Malom odišli zo sirotinca v Keramzine na vojenský vý-